

Skrypty Becka

Rafał Golał

Prawo autorskie i prawa pokrewne

11. wydanie

| C.H. BECK

SKRYPTY BECKA

Prawo autorskie i prawa pokrewne

W sprzedaży:

Z. Radwański (red.), A. Olejniczak (red.)
PRAWO CYWILNE – CZĘŚĆ OGÓLNA, T. 2, wyd. 3
System Prawa Prywatnego

Z. Radwański, A. Olejniczak
PRAWO CYWILNE – CZĘŚĆ OGÓLNA, wyd. 15
Podręczniki Prawnicze

M. Rzewuski (red.)
PRAWO CYWILNE
Podręczniki Prawnicze

PRAWO AUTORSKIE I PRASOWE, wyd. 25
Twoje Prawo

PRAWO WŁASNOŚCI PRZEMYSŁOWEJ, wyd. 15
Twoje Prawo

Rafał Golań

Prawo autorskie i prawa pokrewne

11. wydanie

WYDAWNICTWO C.H.BECK
WARSZAWA 2021

Wydawca: *Lucyna Wyciszkievicz-Pardej*

© **Wydawnictwo C.H.Beck 2021**

Wydawnictwo C.H. Beck Sp. z o.o.
ul. Bonifraterska 17, 00-203 Warszawa

Skład i łamanie: TiM-Print, Warszawa
Druk i oprawa: Pozkał Spółka z o.o.

ISBN 978-83-8235-738-7

ISBN e-book 978-83-8235-739-4

SPIS TREŚCI

Wykaz skrótów	IX
Przedmowa	XIII
Rozdział I. Wiadomości ogólne	1
§ 1. Kontekst czasowy	5
§ 2. Kontekst terytorialny	6
§ 3. Kontekst systemowy	14

Część I

Prawo autorskie i prawa pokrewne jako dział prawa cywilnego

A. Prawa autorskie i prawa pokrewne jako prawa o charakterze bezwzględnym

Rozdział II. Przedmiot ochrony	25
§ 4. Uwagi ogólne	33
§ 5. Utwory	37
I. Opisowa definicja utworu	37
II. Rodzaje utworów	50
1. Podziały porządkujące	51
1.1. Kryteria przedmiotowe podziału utworów	51
1.2. Kryterium podmiotowe – wzmianka	56
2. Podziały systemowe	57
2.1. Kryterium rozpowszechnienia	57
2.2. Kryterium rodzaju ochrony	59
2.2.1. Utwory architektoniczne i architektoniczno-urbanistyczne	60
2.2.2. Utwory audiowizualne	64
2.2.3. Programy komputerowe	69
2.2.4. Twórcze bazy danych	82
§ 6. Przedmioty praw pokrewnych	83
I. Artystyczne wykonania	85
II. Pozostałe przedmioty praw pokrewnych	89
1. Fonogramy i wideogramy	89
2. Nadania programów radiowych i telewizyjnych	92
3. Pierwsze wydania i wydania naukowe lub krytyczne	93

Rozdział III. Podmioty praw autorskich i praw pokrewnych	105
§ 7. Podmioty praw autorskich.....	107
I. Uwagi ogólne	107
II. Twórcy (współtwórcy) jako podmioty praw autorskich	110
1. Twórcy (współtwórcy) jako podmioty praw osobistych	110
2. Twórcy (współtwórcy) jako podmioty praw majątkowych.....	112
2.1. Uwagi ogólne	112
2.2. Twórcy wspólnie uprawnieni	114
2.2.1. Współtwórcy.....	114
2.2.2. Podmioty praw do utworów połączonych	116
III. Podmioty majątkowych praw autorskich niebędące twórcami.....	117
1. Pracodawcy twórców	117
2. Pozostałe podmioty majątkowych praw autorskich – wzmianka	123
§ 8. Podmioty praw pokrewnych	123
I. Uwagi ogólne	123
II. Zakres pojęciowy poszczególnych kategorii podmiotowych	125
Rozdział IV. Prawa autorskie i prawa pokrewne	135
§ 9. Uwagi ogólne.....	141
§ 10. Prawa autorskie	142
I. Prawa osobiste.....	142
1. Uwagi ogólne	142
2. Treść praw osobistych	143
II. Prawa majątkowe	145
1. Uwagi ogólne	145
2. Treść praw majątkowych	149
2.1. Aspekt pozytywny – uprawnienia.....	150
2.2. Aspekt negatywny – ograniczenia	153
2.2.1. Uwagi ogólne	153
2.2.2. Dozwolony użytek osobisty (prywatny).....	154
2.2.3. Dozwolony użytek publiczny	155
2.2.4. Dozwolony użytek utworów osieroconych.....	157
2.2.5. Niektóre sposoby korzystania z utworów niedostępnych w obrocie handlowym.....	157
§ 11. Prawa pokrewne	158
I. Prawa osobiste	158
II. Prawa majątkowe	159
Rozdział V. Ochrona praw autorskich i praw pokrewnych jako praw wyłącznych	167
§ 12. Uwagi ogólne	170
§ 13. Tryb dochodzenia ochrony.....	171
I. Wszczęcie postępowania.....	171
II. Przebieg postępowania.....	174
§ 14. Rodzaje dochodzonych roszczeń	179

B. Zobowiązaniowe uprawnienia o charakterze względnym

Rozdział VI. Obrót cywilnoprawny w zakresie prawa autorskiego i praw pokrewnych	193
§ 15. Uwagi ogólne	196
§ 16. Formy (rodzaje) dyspozycji cywilnoprawnych	198
§ 17. Treść dyspozycji cywilnoprawnych	204
I. Ustawowa regulacja wynagrodzeń umownych	206
II. Zasady odpowiedzialności kontraktowej	208

Część II

Prawo autorskie i prawa pokrewne poza systemem prawa cywilnego

Rozdział VII. Ochrona praw autorskich i praw pokrewnych w prawie karnym ..	225
§ 18. Tryb ścigania przestępstw	227
§ 19. Sankcje karne	229
Rozdział VIII. Prawo autorskie i prawa pokrewne a prawo administracyjne	235
§ 20. Uwagi ogólne	238
§ 21. Zakres publicznego administrowania w sferze prawa autorskiego i praw pokrewnych	239
I. System zbiorowego zarządzania prawami autorskimi i prawami pokrewnymi – uwagi ogólne	241
II. Opłaty od czystych nośników i od urządzeń reprograficznych	243
III. Pośrednictwo organizacji zbiorowego zarządzania w poborze i repartycji wynagrodzeń. Tabele wynagrodzeń	245
§ 22. Administracyjnoprawny kontekst ustawowego systemu prawa autorskiego i praw pokrewnych	247
I. Zagadnienia podatkowe	247
1. Uwagi ogólne	247
2. Opodatkowanie dochodów z praw podatkami dochodowymi	250
2.1. Uwagi ogólne	250
2.2. Prawa autorskie i prawa pokrewne a podatek od spadków i darowizn – wzmianka	250
2.3. Opodatkowanie dochodów twórców i artystów wykonawców	251
3. Opodatkowanie obrotu prawami podatkami „obrotowymi”	255
3.1. Podatek od czynności cywilnoprawnych	255
3.2. VAT	255
4. Opodatkowanie nośników utworów i przedmiotów praw pokrewnych ...	258
4.1. Uwagi ogólne	258
4.2. Opodatkowanie nośników podatkami dochodowymi (od przyrostu majątkowego)	259
4.3. Opodatkowanie nośników podatkami „obrotowymi”	259
5. Prawa autorskie i prawa pokrewne w rachunkowości podatkowej	260
5.1. Uwagi ogólne	260
5.2. Warunki zaliczania praw i licencji do wartości niematerialnych i prawnych	260

5.3. Tryb dokonywania odpisów amortyzacyjnych	261
II. Zagadnienia celne – wzmianka	262
Rozdział IX. Ubezpieczenie społeczne twórców i artystów wykonawców	267
§ 23. Uwagi ogólne.....	267
§ 24. Świadczenia ubezpieczeniowe przysługujące twórcom i artystom wykonawcom.....	270
I. Zasady nabywania prawa do świadczeń	270
II. Rodzaje należnych świadczeń – wzmianka	271
§ 25. Tryb postępowania w sprawie przyznania świadczeń	272
§ 26. Autorskie umowy o dzieło a ubezpieczenia społeczne	274
Indeks rzeczowy	277

WYKAZ SKRÓTÓW

1. Źródła prawa

BazyU	ustawa z 27.7.2001 r. o ochronie baz danych (tekst jedn. Dz.U. z 2021 r. poz. 386)
KC	Kodeks cywilny
KKW	Kodeks karny wykonawczy
Konstytucja RP	Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z 2.4.1997 r. (Dz.U. Nr 78, poz. 483 ze zm. i sprost.)
KP	Kodeks pracy
KPA	Kodeks postępowania administracyjnego
KPC	Kodeks postępowania cywilnego
KPK z 1969 r.	ustawa z 19.4.1969 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz.U. Nr 13, poz. 96 ze zm.) – obecnie nie obowiązuje
KRO	Kodeks rodzinny i opiekuńczy
PDOFizU	ustawa z 26.7.1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych (tekst jedn. Dz.U. z 2020 r. poz. 1426 ze zm.)
PDOPrU	ustawa z 15.2.1992 r. o podatku dochodowym od osób prawnych (tekst jedn. Dz.U. z 2020 r. poz. 1406 ze zm.)
PodCzynCywU	ustawa z 9.9.2000 r. o podatku od czynności cywilnoprawnych (tekst jedn. Dz.U. z 2020 r. poz. 815 ze zm.)
PodSpadDarU	ustawa z 28.7.1983 r. o podatku od spadków i darowizn (tekst jedn. Dz.U. z 2021 r. poz. 1043)
PrAut	ustawa z 4.2.1994 r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych (tekst jedn. Dz.U. z 2021 r. poz. 1062)
PrPrywM	ustawa z 4.2.2011 r. – Prawo prywatne międzynarodowe (tekst jedn. Dz.U. z 2015 r. poz. 1792)
TRIPS	Porozumienie w sprawie handlowych aspektów praw własności intelektualnej (załącznik do Dz.U. z 1996 r. Nr 32, poz. 143)
VATU	ustawa z 11.3.2004 r. o podatku od towarów i usług (Dz.U. z 2021 r. poz. 1128 ze zm.)
ZbZarzPrAutU	ustawa z 15.6.2018 r. o zbiorowym zarządzaniu prawami autorskimi i prawami pokrewnymi (Dz.U. z 2018 r. poz. 1293)

2. Publikatory i czasopisma

AUL	Acta Universitatis Lodziensis
AUMCS	Annales Universitatis Maria Curie-Skłodowska
AUNC	Acta Universitatis Nicolai Copernici
Dz.U.	Dziennik Ustaw
EP	Edukacja Prawnicza
EPS	Europejski Przegląd Sądowy
G. Pr.	Gazeta Prawnicza
GP	Gazeta Prawna
GS	Gazeta Sądowa
Jur.	Jurysta
KPP	Kwartalnik Prawa Prywatnego
KSP	Krakowskie Studia Prawnicze
MoP	Monitor Prawniczy
MoPod	Monitor Podatkowy
MoPr	Monitor Prawa Pracy
M.P.	Monitor Polski
NP	Nowe Prawo
OSNC	Orzecznictwo Sądu Najwyższego Izba Cywilna
Pal.	Palestra
PiP	Państwo i Prawo
PIPWIUJ	Prace Instytutu Prawa Własności Intelektualnej Uniwersytetu Jagiellońskiego
PP	Przeгляд Podatkowy
PPA	Przeгляд Prawa i Administracji
PPH	Przeгляд Prawa Handlowego
Pr. Sp.	Prawo Spółek
Prok. i Pr.	Prokuratura i Prawo
PS	Przeгляд Sądowy
PUG	Przeгляд Ustawodawstwa Gospodarczego
R. Pr.	Radca Prawny
Rej.	Rejent
RPEiS	Ruch Prawniczy, Ekonomiczny i Socjologiczny
Rzeczp.	Rzeczpospolita
SC	Studia Cywilistyczne
SI	Studia Iuridica
SIS	Studia Iuridica Silesiana
SP	Studia Prawnicze
SPE	Studia Prawno-Ekonomiczne
ZNUJ, PPWI	Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Jagiellońskiego, Prace z Prawa Własności Intelektualnej
ZNUJ, PzWiOWI	Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Jagiellońskiego, Prace z Wynalazczości i Ochrony Własności Intelektualnej
ZNUŁ	Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Łódzkiego
ZNUS	Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Szczecińskiego
ZPUKSW	Zeszyty Prawnicze Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego

3. Inne skróty

art.	artykuł (-y)
cz.	część
GATT	Układ ogólny w sprawie taryf celnych i handlu, podpisany w Genewie 30.10.1947 r.
itd.	i tak dalej
itp.	i tym podobne
m.in.	między innymi
n.	następny (-a, -e)
niepubl.	niepublikowany (-a, -e)
np.	na przykład
Nr	numer
pkt	punkt
poz.	pozycja
red.	redakcja
s.	strona
spółka z o.o.	spółka z ograniczoną odpowiedzialnością
t.	tom
tekst jedn.	tekst jednolity
tj.	to jest
tzn.	to znaczy
vol.	volumin
w zw.	w związku
WIPO	Światowa Organizacja Własności Intelektualnej
WTO	Światowa Organizacja Handlu
z.	zeszyt
zd.	zdanie
ze zm.	ze zmianami
zł	złoty (-ych)
zob.	zobacz

PRZEDMOWA

Upłynęło ponad ćwierć wieku od uchwalenia ustawy z 4.2.1994 r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych (tekst jedn. Dz.U. z 2021 r. poz. 1062). Okres jej funkcjonowania w obrocie prawnym pozwala na dokonanie pewnych podsumowań, uwzględniających nie tylko ustalenia doktrynalne, ale odwołujących się także do wniosków wynikających ze stosowania przepisów ustawowych w praktyce.

Opracowanie napisane zostało przede wszystkim z myślą o studentach wydziałów prawa i administracji, zainteresowanych pogłębieniem swoich wiadomości na temat prawa autorskiego i praw pokrewnych. Po skrypt niniejszy sięgnąć mogą również prawnicy prowadzący praktykę w różnych zawodach, a nawet osoby bez specjalistycznego przygotowania prawniczego, zainteresowane z określonych względów ochroną twórczej lub artystycznej własności intelektualnej (twórcy, artyści wykonawcy, pracownicy organizacji zbiorowego zarządzania prawami autorskimi lub prawami pokrewnymi, przedsiębiorcy prowadzący działalność gospodarczą w sferze usług rozrywkowych itp.).

Skrypt stanowi usystematyzowane kompendium informacji na temat prawa autorskiego i praw pokrewnych. Pomocą dla osób bliżej zainteresowanych konkretnymi problemami o bardziej szczegółowym charakterze są zamieszczone na początku każdego z rozdziałów obszernie wybory literatury przedmiotu. Bibliografie te obejmują pozycje książkowe i artykuły, zarówno komentujące aktualne unormowanie prawa autorskiego i praw pokrewnych, jak i odnoszące się do poprzednio obowiązującej ustawy o prawie autorskim z 10.7.1952 r. (Dz.U. Nr 34, poz. 234 ze zm.). Takie sięganie w przeszłość w przypadku prawa autorskiego jest o tyle uzasadnione, iż liczne wcześniejsze wypowiedzi doktrynalne zachowały, przynajmniej w pewnym zakresie, swoją aktualność, skoro niektóre rozwiązania ustawy z 1952 r. zostały przejęte wprost albo z odpowiednimi modyfikacjami przez obecnie obowiązującą regulację.

Każdy z rozdziałów podsumowany jest przykładami stanowiącymi modelowe rozwiązania, wskazujące na sposób postępowania w poszczególnych przypadkach. Ich zadaniem jest pokazanie, jak w praktyce instytucje prawa autorskiego funkcjonują w zderzeniu z trudnym do przewidzenia bogactwem stanów faktycznych obrotu rynkowego. Podobną, podsumowującą funkcję pełnią zamieszczone również w końcowej części poszczególnych rozdziałów pytania i odpowiedzi oraz tablice tematyczne.

Formowanie się „społeczeństw informatycznych”, w których liczy się przede wszystkim wymiana myśli i możliwych do praktycznego zastosowania koncepcji, przy malejącym znaczeniu bezpośredniej wymiany towarowej (rzeczowej) sprawia, że własność intelektualna, w tym prawa autorskie i prawa pokrewne, staje się coraz cenniejszym przedmiotem obrotu.

Uwarunkowania międzynarodowe, w związku z procesami integracyjnymi, obligującymi Polskę do dostosowywania swojego prawa do standardów unijnych, przyspieszają powyższy proces socjologiczny, wymuszając pilne wprowadzanie w życie unormowań, nastawionych m.in. na bardziej restrykcyjne zwalczanie naruszeń praw własności intelektualnej.

Pod względem przedmiotowym większa część skryptu poświęcona jest ustawie o prawie autorskim i prawach pokrewnych z 1994 r., która dalej będzie powoływana w skrócie po prostu jako PrAut. Pominęto jedynie omówienie jej Rozdziału 10, poświęconego ochronie wizerunku, adresata korespondencji i tajemnicy źródeł informacji, który treściowo przynależy właściwie do problematyki regulowanej ogólnymi przepisami Kodeksu cywilnego dotyczącymi ochrony dóbr osobistych. W miarę potrzeby będą natomiast powoływane i omawiane inne akty prawne, które w określonym zakresie uzupełniają podstawowe rozwiązania ustawowe.

W ramach niniejszego wydania skryptu uwzględnione zostały zmiany w systemie polskiego prawa autorskiego i praw pokrewnych, przewidziane w uchwalonych dotychczas nowelizacjach ustawy, oraz inne zmiany normatywne, rzutujące na praktykę obrotu własnością intelektualną, w tym ustawa z 13.2.2020 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2020 r. poz. 288), na mocy której wprowadzone zostało postępowanie w sprawach własności intelektualnej. Uwzględnione zostały także nowe publikacje, powołane w wykazach literatury.

Warszawa, lipiec 2021 r.

Rafał Golał

ROZDZIAŁ I

WIADOMOŚCI OGÓLNE

Literatura: *A. Adamczak* (red.), 100 lat ochrony własności przemysłowej w Polsce. Księga jubileuszowa Urzędu Patentowego Rzeczypospolitej Polskiej, Warszawa 2018; *A. Auleytner*, Ochrona praw autorskich i pokrewnych a zasady swobodnego przepływu towarów i świadczenia usług w prawie Unii Europejskiej, Warszawa 2016; *J.A. Badowski* (tł.), ABC prawa autorskiego, Warszawa 1994; *tenże*, Nowe uregulowania międzynarodowe w dziedzinie prawa autorskiego, PiP 1998, z. 3; *A. Bagińska-Masiota*, Ochrona praw autorskich. Zarys wykładu dla nieprawniczych kierunków studiów, Warszawa 2015; *M. Barczewski*, Nowa dyrektywa dotycząca dochodzenia praw własności intelektualnej, Jur. 2004, Nr 5; *tenże*, Traktatowa ochrona praw autorskich i praw pokrewnych, Warszawa 2007; *M. Barczewski, E. Kowalska* (red.), Leksykon prawa własności intelektualnej, Warszawa 2019; *J. Barta* (red.), Aktualne problemy własności intelektualnej, ZNUJ, PzWiOWI 1995, Nr 64; *tenże* (red.), Autorskie prawa pokrewne, ZNUJ, PzWiOWI 1993, Nr 61; *tenże* (red.), Europejskie standardy w obrębie prawa własności intelektualnej a prawo polskie, ZNUJ, PzWiOWI 1993, Nr 60; *tenże* (red.), Nowe problemy i instytucje polskiego prawa autorskiego, ZNUJ, PzWiOWI 1991, Nr 57; *tenże*, Prawo autorskie, Warszawa 2017; *tenże* (red.), Problemy prawa autorskiego i ochrony dóbr osobistych, ZNUJ, PzWiOWI 1992, Nr 58; *tenże* (wstęp), Projekt Prawa Autorskiego Ośrodka Krakowskiego, KPP 1993, z. 3; *tenże* (red.), System Prawa Prywatnego, t. 13, Prawo autorskie, Warszawa 2017; *J. Barta, J. Chwalba, R. Markiewicz, P. Wasilewski* (red.), Qui bene dubitat, bene sciet. Księga jubileuszowa dedykowana Profesor Ewie Nowińskiej, Warszawa 2018; *J. Barta, M. Czajkowska-Dąbrowska, Z. Cwiąkowski, P. Markiewicz, E. Traple*, Ustawa o prawie autorskim i prawach pokrewnych. Komentarz, Kraków 2005; *J. Barta, R. Markiewicz*, Dla tych, co żyją z cudzych tekstów. Prawo autorskie w mediach, Rzeczp. 1996, Nr 270; *ciż*, Główne problemy prawa komputerowego, Warszawa 1993; *ciż*, Internet a prawo, Kraków 1998; *ciż*, Komentarz do prawa autorskiego, Rzeczp. 1997, Nr 52, 178, 181, 183, 185, 215, 225, 228, 232–233, 242–243; *ciż*, Nowe problemy i perspektywy. Prawo autorskie, Rzeczp. 1995, Nr 258; *ciż*, Prawo autorskie, Warszawa 2017; *ciż* (red.), Prawo autorskie a postęp techniczny, Kraków 1999; *ciż*, Prawo autorskie i prawa pokrewne. Przepisy w wprowadzeniu, Warszawa 2019; *ciż*, Prawo autorskie i prawa pokrewne. Przepisy, orzecznictwo, umowy międzynarodowe, Warszawa 1997; *ciż*, Prawo autorskie w Światowej Organizacji Handlu (WTO), Kraków 1996; *ciż*, Sport i prawo autorskie, Rzeczp. 1996, Nr 166; *ciż*, TRIPS a prawa twórców i producentów. Porozumienie w Sprawie Handlowych Aspektów Praw Własności Intelektualnej, Rzeczp. 1995, Nr 206; *ciż*, Ustawa o ochronie baz danych. Komentarz, Warszawa 2002; *ciż* (red.), Własność intelektualna w Światowej Organizacji Handlu (WTO), Kraków 1998; *ciż*, Zmiany w ustawie o prawie autorskim, MoP 2003, Nr 2; *ciż*, Zobowiązania traktatowe Polski w zakresie ochrony praw autorskich i praw pokrewnych, Rocznik Polskiej Polityki Zagranicznej

1996; Z. Bidziński, J. Serda, Orzecznictwo sądowe z zakresu prawa autorskiego za lata 1981–1985, ZNUJ, PzWiOWI 1988, Nr 47; *ciż*, Orzecznictwo sądowe z zakresu prawa autorskiego za lata 1986–1988, ZNUJ, PzWiOWI 1990, Nr 56; *ciż*, Przedmiot i podmiot prawa autorskiego w świetle orzecznictwa sądowego, NP 1975, Nr 6; C. Blaszczyk, Propertarianistyczne teorie prawa autorskiego, Warszawa 2018; *tenże*, Teoria legalistyczna a prawo własności intelektualnej, SPE 2017, Nr 103; J. Bleszyński, Kompromisy i kontrowersje, Polityka 1993, Nr 26; *tenże*, Konwencja berneńska a polskie prawo autorskie, Warszawa 1979; *tenże*, Nowe prawo autorskie, Jur. 1994, Nr 4; *tenże*, Nowe prawo autorskie (Próba bilansu), PiP 1994, z. 10; *tenże*, Ostatnie redakcje konwencji berneńskiej o ochronie dzieł literackich i artystycznych a prawo wewnętrzne, ZNUJ, PzWiOWI 1977, Nr 13; *tenże*, Prawo autorskie, Warszawa 1988; *tenże*, Tradycje i perspektywy polskiego prawa autorskiego, Editor 1989, Nr 2; *tenże*, Twórczość chroniona przez 50 lat. Koniec z piractwem, Rzeczp. 1991, Nr 228; *tenże*, Ustawa o prawie autorskim i prawach pokrewnych. Problemy de lege ferenda, [w:] A. Matlak, S. Stanisławska-Kloc (red.), Spory o własność intelektualną. Księga jubileuszowa dedykowana Profesorom Januszowi Barcie i Ryszardowi Markiewiczowi, Warszawa 2013; M. Borkowski, Prawo własności intelektualnej. Zarys problematyki, Gdańsk 2013; M. Brzozowska, Nowelizacja prawa autorskiego z 11.9.2015 r., MoP 2016, Nr 5; A.W. Busz, Twórczość na eksport, G. Pr. 1980, Nr 21; M. Byrska, Wytyczne EWG w sprawie ochrony programów komputerowych a polski projekt prawa autorskiego, ZNUJ, PzWiOWI 1993, Nr 60; M. Cyran, Przegląd orzecznictwa sądów apelacyjnych z lat 1994–2000 w zakresie ochrony praw autorskich, PUG 2001, Nr 7; M. Czajkowska-Dąbrowska, Ochrona artystów wykonawców w konwencji rzymskiej z 1961 r., ZNUJ, PzWiOWI 1977, Nr 13; *taż*, Pojęcie publikacji i jego funkcja w konwencji berneńskiej i powszechnej, PiP 1991, z. 3; *taż*, Sytuacja prawna autorów obcych w Polsce, Lublin 2019; *taż*, Zasięg przedmiotowo-czasowy ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych a zasady intertemporalne, [w:] A. Nowicka (red.), Prawo prywatne czasu przemian. Księga pamiątkowa dedykowana Profesorowi Stanisławowi Sołtyśkiemu, Poznań 2005; K. Czub, O konstrukcji intelektualnych dóbr osobistych, ZNUJ, PPWI 2012, Nr 1(115); *tenże*, Prawo własności intelektualnej. Zarys wykładu, Warszawa 2016; G. Ćmikiewicz, Konwencja powszechna o prawie autorskim, ZNUJ, PzWiOWI 1977, Nr 13; T. Dolata, Prawo własności intelektualnej w Królestwie Polskim (1815–1915), Wrocław 2017; A. Domańska-Baer, A. Suchan (red.), Ochrona własności intelektualnej. Wybrane zagadnienia prawne, Poznań 2010; E. Drabienko, O niektórych zasadach ustawy o prawie autorskim, PUG 1953, Nr 2; *tenże*, Prawo autorskie. Przepisy i orzecznictwo, Warszawa 1965; T. Drozdowska, O przepisach wykonawczych do prawa autorskiego, Jur. 1994, Nr 10; *taż*, Prawo autorskie i prawa pokrewne, Warszawa 1996; W. Dudek, Komunikowanie międzynarodowe a kierunki zmian polskiego prawa autorskiego i praw pokrewnych, Katowice 1994; E. Ferenc-Szydelko, Prawo autorskie na ziemiach polskich do 1926 r., ZNUJ, PzWiOWI 2000, Nr 75; E. Ferenc-Szydelko, A. Drzewiecki, K. Gienas, J. Szyjewska-Bagińska, S. Tomczyk (red.), Ustawa o prawie autorskim i prawach pokrewnych. Komentarz, Warszawa 2021; D. Flisak (red.), Prawo autorskie i prawa pokrewne, Warszawa 2017; M. Gajdus, Planowane zmiany w prawie autorskim, Jur. 2015, Nr 6; K. Gienas, Digital Rights Hanaglmnt – nowa era prawa autorskiego?, MoP 2006, Nr 2 (dodatek Prawo Mediów Elektronicznych); K. Gliściński, Wszystkie prawa zastrzeżone. Historia sporów o autorskie prawa majątkowe. 1469–1928, Warszawa 2016; K. Golat, R. Golat, Prawo autorskie w praktyce, Warszawa 1998; *ciż*, Prawo komputerowe (zagadnienia podstawowe), Warszawa 1998; R. Golat, Dobra niematerialne. Zagadnienia prawno-podatkowe, Bydgoszcz–Warszawa 2006; *tenże*, Prawo autorskie. Komentarz dla praktyków, Gdańsk 2016; *tenże*, Prawo autorskie. Poradnik dla twórców, Warszawa 2004; *tenże*, Prawo autorskie i prawa pokrewne. Poradnik, Warszawa 1997; E. Golka-Jastrząb, M. Olszewski, Prawo autorskie. Wybrane zagadnienia, Radom 2011; A. Grzelak, Zasady implementacji prawa unijnego w prawie polskim w zakresie własności intelektualnej. Opinia prawna, Zeszyty Prawnicze Biura Analiz Sejmowych

2007, Nr 2; *T. Grzeszak*, Ustawa o prawie autorskim i prawach pokrewnych, PPH 1994, Nr 5; *K. Grzybczyk*, Prawo własnościowe dla autorskoprawnej umowy licencyjnej, Warszawa 2010; *taż*, Wyzwania dla prawa własności intelektualnej w dobie cyfryzacji, Przegląd Prawa Konstytucyjnego 2020, Nr 3(55); *S. Grzybowski*, Powszechna konwencja o prawie autorskim z 1952 r. na tle prawa polskiego, ZNUJ, Prace Prawnicze 1963, Nr 10; *S. Grzybowski, A. Kopff*, Projekt ustawy o ochronie artystów wykonawców, SC 1970, t. 16; *S. Grzybowski, A. Kopff, J. Serda*, Zagadnienia prawa autorskiego, Warszawa 1973; *J. Hetman*, Podstawy prawa własności intelektualnej, Warszawa 2009; *P.P. Juściński*, Prawo autorskie w obliczu sztucznej inteligencji, ZNUJ, PPWI 2019, Nr 1; *A. Karpowicz*, Autor – wydawca. Poradnik prawa autorskiego, Warszawa 2009; *tenże*, Brak rozporządzeń nie wstrzymuje wykonywania ustawy. Prawo autorskie (wywiad), Rzeczp. 1994, Nr 145; *tenże*, Kilka uwag o prawie autorskim, Fotografia 1981, Nr 2; *tenże*, O projekcie nowej ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych, Pal. 1993, Nr 3–4; *tenże*, Podręcznik prawa autorskiego dla studentów uczelni artystycznych, Warszawa 2013; *tenże*, Porozumienie TRIPS, Notes Wydawniczy 1996, Nr 6; *tenże*, Prawo autorskie i prawo prasowe dla dziennikarzy, Warszawa 1997; *J. Kępiński, K. Kłafkowska-Waśniowska, R. Sikorski*, Zarys prawa własności intelektualnej, t. 3, Prawa pokrewne, Warszawa 2011; *M. Kępiński, A. Nowicka*, Prawo autorskie i prawa pokrewne, Warszawa 1995; *K. Kłafkowska-Waśniowska*, Rozpowszechnianie utworów a autorskie prawa majątkowe jako przedmiot harmonizacji w prawie Unii Europejskiej, RPEiS 2015, Nr 2; *A. Kopff*, Kilka uwag o niektórych kierunkach nowelizacji prawa autorskiego, ZNUJ, PzWiOWI 1991, Nr 57; *tenże*, Ochrona wykonania a prawo autorskie, PiP 1962, z. 10; *tenże*, Postęp techniczny a prawo autorskie i wynalazcze, PiP 1976, z. 11; *tenże*, Prawa pokrewne i sąsiednie, ZNUJ, PzWiOWI 1993, Nr 61; *tenże*, Prawo cywilne a prawo dóbr niematerialnych, ZNUJ, PzWiOWI 1975, Nr 5; *tenże*, Przedmiot własności intelektualnej a konstrukcje prawne, PiP 1978, z. 3; *tenże*, Wpływ postępu techniki na prawo autorskie, Kraków 1988; *P. Kostański, P. Podrecki, T. Targosz* (red.), Experientia docet. Księga jubileuszowa ofiarowana Pani Profesor Elżbiecie Traple, Warszawa 2017; *B. Kurzępa* (oprac.), Prawo autorskie. Orzecznictwo, akty wykonawcze, konwencje międzynarodowe, Kraków 2001; *B. Kurzępa, E. Kurzępa*, Ochrona własności intelektualnej. Zarys problematyki, Toruń 2010; *E. Laskowska*, Konstrukcja ochrony prawnoautorskiej na tle procesu europeizacji prawa prywatnego, Warszawa 2016; *taż*, Konstrukcja ochrony prawnoautorskiej na tle procesu europeizacji prawa prywatnego, Warszawa 2016; *taż*, Przedmiot prawa autorskiego – utwór a pojęcie oryginalności w prawie UE, EPS 2017, Nr 1; *E. Laskowska-Litak*, Sprawa upadłej dyrektywy prawnoautorskiej i (nie)jednolitego rynku cyfrowego, EPS 2018, Nr 9; *taż*, Wybrane problemy prawa autorskiego w świetle orzecznictwa Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej, KPP 2020, Nr 2; *E. Laskowska-Litak, R. Markiewicz* (red.), Prawo autorskie. Komentarz do wybranego orzecznictwa Trybunału Sprawiedliwości UE, Warszawa 2019; *S. Leśniewski*, Przedmiot i podmioty prawa autorskiego, Wydawca 1994, Nr 1; *K. Lewandowski* (red.), Prawo autorskie a prawo konkurencji. Materiały konferencyjne (Poznań, 3.6.2009 r.), Poznań 2009; *M. Lipińska* (oprac.), Prawo autorskie na miarę XXI wieku. Krok drugi. Materiały konferencyjne (Warszawa 23.6.2008 r.), Warszawa 2008; *I. Łepkowska*, Nowe prawo autorskie, Reżyser 1996, Nr 1; *L. Łukaszuk*, Własność intelektualna – międzynarodowe uwarunkowania i aktualne problemy jej ochrony, Stosunki Międzynarodowe 2003, Nr 1–2; *W. Machala*, ACTA 2 czy Nihil novi? Pierwsze refleksje na temat dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady o prawie autorskim na jednolitym rynku cyfrowym, MoP 2019, Nr 18; *tenże*, Analiza orzecznictwa sądów okręgowych i apelacyjnych w sprawach z zakresu prawa autorskiego i praw pokrewnych w ostatnich latach w świetle zgodności z orzecznictwem SN i dominującymi poglądami piśmiennictwa, Warszawa 2016; *tenże*, Jeśli nie Rembrandt, to co? Perspektywy rozwoju prawa autorskiego w najbliższych kilkunastu latach, MoP 2019, Nr 2; *tenże*, Nowelizacja ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych, Pal. 2003, Nr 3–4; *tenże*, Ustawa antymopolowa a wykonywanie praw autorskich, MoP 1997, Nr 7; *R. Markiewicz*, Ilustrowane prawo

autorskie, Warszawa 2018; *tenże* (red.), Ustawy autorskie. Komentarze, t. I i II, Warszawa 2021; *tenże*, Konstytucyjne aspekty praw autorskich (uwagi na marginesie dwóch orzeczeń Trybunału Konstytucyjnego), PiP 2015, z. 12; *tenże*, Zabawy z prawem autorskim, Warszawa 2015; *M. Maruta*, Prawo autorskie w praktyce – klauzule, których brak, których lepiej żeby nie było, Czas Informacji 2010, Nr 3; *A. Matlak*, Konsekwencje prawne nowelizacji ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych, Pr. Sp. 2001, Nr 4; *tenże*, Prawo autorskie w społeczeństwie informacyjnym, Kraków 2004; *tenże*, Prawa pokrewne, PUG 1994, Nr 11; *A. Matlak, S. Stanisławska-Kloc* (red.), Spory o własność intelektualną. Księga jubileuszowa dedykowana Profesorom Januszowi Barcie i Ryszardowi Markiewiczowi, Warszawa 2013; *A. Matlak, T. Targosz, M. Wyrwiński*, Wybrane aspekty implementacji dyrektywy 2019/790 i dyrektywy 2019/789 w zakresie udostępniania utworów online, ZNUJ, PPWI 2020, Nr 4(150); *A. Michalak* (red.), Ustawa o prawie autorskim i prawach pokrewnych. Komentarz, Warszawa 2019; *B. Michalski*, Dziennikarstwo a prawo, Kraków 1980; *G. Michniewicz*, Ochrona własności intelektualnej, Warszawa 2016; *E. Modrzejewski*, Wybrane zagadnienia prawa autorskiego, Katowice 1970; *B. Nawrocki*, Dwustronne porozumienie polsko-radzieckie dotyczące wzajemnej ochrony praw autorskich, PUG 1977, Nr 4–5; *tenże*, Przystąpienie PRL do konwencji powszechnej z 1971 r. w sprawie międzynarodowej ochrony praw autorskich, PUG 1977, Nr 3; Ochrona własności intelektualnej. Seminarium, Warszawa 7 marca 1997, Warszawa 1997; *I. Oleksiuk*, Ochrona konkurencji na rynku praw autorskich – problem substytucyjności towarów i usług, PiP 2016, z. 2; *L. Oleszczuk*, Prezydencja polska a ochrona praw własności intelektualnej, Monitor Prawa Celnego i Podatkowego 2011, Nr 9; *J. Olszewski, E. Małecka* (red.), Współczesne wyzwania prawa własności intelektualnej, Rzeszów 2016; *A. Ostapiec*, W stylu romańskim czy anglosaskim? Projekt prawa autorskiego, Prawo i Życie 1992, Nr 8; *J. Ożegalska-Trybalska, D. Kasprzycki* (red.), Aktualne wyzwania prawa własności intelektualnej i prawa konkurencji. Księga pamiątkowa dedykowana profesorowi Michałowi du Vallowi, Warszawa 2015; *L. Polony*, O projekcie prawa autorskiego, Rzeczp. 1993, Nr 281; *M. Poźniak-Niedzielska*, Ewolucja prawa własności intelektualnej w dobie współczesnej, PiP 2002, z. 10; *M. Poźniak-Niedzielska, M. Mozgawa, J. Szczotka* (red.), Prawo autorskie i prawa pokrewne. Zarys wykładu, Bydgoszcz–Warszawa–Lublin 2006; *M. Poźniak-Niedzielska, J. Szczotka*, Prawo autorskie. Zarys problematyki, Warszawa 2020; *P. Podrecki, D. Kasprzycki, P. Litwiński, Z. Okoń, M. Smycz, M. Świerczyński, T. Targosz* (red.), Prawo Internetu, Warszawa 2007; *A. Preisner*, Prawo a Internet. Kilka uwag wstępnych, Acta Uniwersytetu Wrocławskiego, Prawo 1997, Nr 257; *A. Regulska*, Rewizja uprawnień do utworów intelektualnych jako trudny przypadek współczesnego tworzenia prawa, Przegląd Prawniczy UW 2012, Nr 1/2; *S. Ritterman*, Konwencja rzymska z 1961 r. a założenia ustawodawcze ochrony artystów wykonawców *de lege ferenda*, PiP 1963, z. 5–6; *tenże*, Zasady nowego prawa autorskiego majątkowego, ZNUJ 1955, Nr 1; *R.M. Sarbiński*, Wybrane problemy intertemporalne prawa autorskiego, PIWIUJ 2005, Nr 89; *J. Serda* (red.), Prace z prawa autorskiego, ZNUJ, PzWiOWI 1984, Nr 36; *S. Siekierko*, Projekt ustawy o ochronie artystów-wykonawców. Z komentarzem i uzasadnieniem, Warszawa 1963; *tenże*, Rzymska konwencja o ochronie artystów wykonawców, Pal. 1962, Nr 1–2; *J. Sieńczyło-Chlabicz* (red.), Prawo własności intelektualnej, Warszawa 2018; *R. Sikorski*, O prawie właściwym dla licencji autorskich, Problemy Prawa Prywatnego Międzynarodowego, 2009, t. 4; *M. Siwicki*, Prawo właściwe dla zobowiązań pozaumownych z naruszeń prawa autorskiego w chmurze obliczeniowej, MoP 2016, Nr 22; *D. Skomorowska*, Nowe prawo autorskie. Prawo i Interesy 1991, Nr 9 (dodatek do Prawa i Życia); *J. Sobczak*, Prawo autorskie i prawa pokrewne, Warszawa 2000; *M.J. Stępień*, Ochrona prawa wyłącznego do utworu w prawie Federacji Rosyjskiej (uwagi prawnoporównawcze), PiP 2017, z. 7; *M. Szaciński*, Reklama a prawo autorskie, Pal. 1994, Nr 1–2; *tenże*, Ustawa o przeciwdziałaniu praktykom monopolistycznym a prawo autorskie, PS 1996, Nr 9; *K. Szczepanowska-Kozłowska, I. Matusiak, Ł. Żelechowski* (red.), Opus auctorem laudat. Księga jubileuszowa dedykowana Profesor Monice Czajkowskiej-

-Dąbrowskiej, Warszawa 2019; *J. Szczęotka*, Wprowadzenie do ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych. Tekst ustawy, Lublin 1994; *A. Sztoldman* (red.), Kierunki rozwoju prawa własności intelektualnej, Warszawa 2011; *J. Szwaja*, Przegląd orzecznictwa w zakresie własności intelektualnej za rok 1984, PiP 1987, z. 5; *tenże*, Przegląd orzecznictwa w zakresie własności intelektualnej za rok 1985, PiP 1988, z. 10; *tenże*, Przegląd orzecznictwa w zakresie własności intelektualnej za rok 1986, PiP 1989, z. 11; *P. Ślęzak*, Nowelizacja przepisów prawa autorskiego dotyczących utworów audiowizualnych, [w:] *P. Stec, M. Zalucki* (red.), Wokół rekodyfikacji prawa cywilnego, Kraków 2015; *tenże*, Prawo autorskie. Podręcznik dla studentów szkół filmowych, Katowice 2015; *tenże*, Ustawa o prawie autorskim i prawach pokrewnych. Komentarz, Warszawa 2017; *T. Targosz*, Dziewięćdziesięciolecie pierwszej polskiej ustawy prawnoautorskiej – czyli kilka uwag o żyjącej przeszłości, KPP 2016, Nr 4; *D. Tułowicki* (red.), Własność intelektualna wobec wolnego rynku i pluralizmu mediów, Kraków 2014; *G. Tylec*, Dobra osobiste prawa cywilnego jako niezależna od prawa autorskiego podstawa ochrony interesów twórczych, MoP 2012, Nr 10; *A. Vetulani-Cęgiel*, Lobbying w procesie kształtowania prawa autorskiego w Unii Europejskiej. Studium przypadków: czas trwania praw pokrewnych, dzieła osierocone, ACTA, Warszawa 2017; *K. Wąsowski*, Kilka słów o prawie autorskim w ogólności, Ruch Muzyczny 1996, Nr 23; *J. Wesółowski, J. Namieśnik*, Prawo autorskie i prawa pokrewne w pytaniach i odpowiedziach, Gdańsk 2014; *ciż*, Własność intelektualna w aspekcie formalno-prawnym i podatkowym, Gdańsk 2015; *D. Wetoszka* (red.), Prawo własności intelektualnej, Warszawa 2019; *B. Węgliński* (red.), Ochrona prawna własności intelektualnej. IP Law, Józefowo-Warszawa 2011; *K. Włodarska-Dzurzyńska*, Zbiór orzeczeń z zakresu prawa autorskiego i praw pokrewnych z komentarzami – casebook, Kraków 2014; *K. Wojciechowski*, Prawo autorskie a zwalczanie nieuczciwej konkurencji – uwagi na tle wyroku SN z 22.02.2009 r., V CSK 337/08, SI 2011, Nr 53; *E. Wojnicka*, Podstawowe zagadnienia ochrony praw producentów fonogramów i wideogramów w wybranych ustawodawstwach krajowych, ZNUJ, PzWiOWI 1993, Nr 61; *M. Zalucki*, Własność intelektualna w prawie upadłościowym i naprawczym, Warszawa 2012; *tenże* (red.), Prawo własności intelektualnej. Repetytorium, Warszawa 2009; *J. Zimmer-Czekaj*, Prawo własności intelektualnej w wirtualnych światach, ZNUJ, PPWI 2009, Nr 3(105).

Wyróżnić można trzy aspekty, w których prawo autorskie i prawa pokrewne mogą być rozpatrywane jako odrębna całość normatywna: **czasowy**, **przestrzenny** i **systemowy**.

§ 1. Kontekst czasowy

Kontekst czasowy prawa autorskiego i praw pokrewnych to m.in. historia tej dziedziny ustawodawstwa, jej korzenie i źródła. Prawo własności intelektualnej stanowi dział normatywny, który został stosunkowo wcześniej wyraźnie wyodrębniony. Wystarczy wspomnieć o **Konwencji berneńskiej** z 9.9.1886 r. (weszła w życie 5.12.1887 r.), która jest jednym z pierwszych wielostronnych porozumień międzynarodowych, porządkujących w układzie ponadpaństwowym regulacje różnych gałęzi prawa.

Co do możliwości korzystania obecnie z dorobku wypracowanego na podstawie obowiązujących w przeszłości unormowań najbardziej istotne, biorąc pod uwagę częste trudności w interpretowaniu zapisów ustawowych, są doświadczenia płynące z orzecznictwa sądowego pochodzącego sprzed 1994 r., z **orzecnictwem Sądu**